

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

CÜMLENİN ÖGELERİ

Cümlelerin ögeleri bulunurken şunlara dikkat edilmelidir:

- Öncelikle yüklem belirlenir, sorular yükleme yöneltilir ve diğer ögeler bulunur.
- Kelime grupları - söz öbekleri parçalanamaz. (tamlamalar, ikilemeler, birleşik sözcükler, fiilimsi grupları, edat grupları...)
- Ögeyi bulduran sorular, buldurduğu ögenin yerini tutabilir.
- Ünlem, seslenme, hitap gibi cümle dışı unsurlar, herhangi bir öge olarak kabul edilmez.

Cümlelerin Ana Ögeleri: Özne – yüklem

Cümlelerin Yardımcı Ögeleri: Nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci, edat tümleci

Yüklem

Kip, kişi eklerini alarak iş, oluş, hareket bildiren cümleyi sonlandıran sözcük ya da söz öbeğidir.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini bulunuz.

- Elinizde bulunan belgeleri verin.
- Ayşe, iyi bir öğretmendi.
- Gülabi, ünlü bir ozandı.
- Uzaktan gelen arabayı fark etmedik.

CEVAPLAR: I. verin

II. iyi bir öğretmendi

III. ünlü bir ozandı

IV. fark etmedik

Özne

Cümlede işi gerçekleştiren ögedir. Yükleme sorulan "kim-ne" sorularının cevabıdır.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin özne ve yüklemelerini bulunuz.

- Okulun tüm sınıfları doldu.
- Kardeşim, her zaman beni arar.
- Salonun oturma düzeni iyiydi.

CEVAPLAR: I. Okulun tüm sınıfları doldu.

Özne   Yüklem

II. Kardeşim, her zaman beni arar.

Özne   Yüklem

III. Salonun oturma düzeni iyiydi.

Özne   Yüklem

Özne Türleri

- Gerçek Özne:** İş yapan gerçek kişidir.
- Gizli Özne:** Cümlede doğrudan gösterilmez, fiil çekiminden bulunur.
- Sözde Özne:** İşten etkilenen özne durumundadır. Yüklem, -I, -n eklerinden birini alır.
- Örtülü Özne:** Öge olarak zarf tümlecidir. "+ca, +ce" eklerinden birini ya da "tarafından" ifadesini alır.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerdeki öznelerin türlerini yazınız.

- Her zaman doğruyu söylerim.
- Hırsızlar, polislerce kısıvrak yakalandı.
- Hazırlıklar erkenden tamamlandı.
- Her sabah erken saatlerde yola çıkardı, komşum.

CEVAPLAR: I. Gizli özne

II. Örtülü özne / Sözde özne

III. Sözde özne

IV. Gerçek özne

1. Yolun ucundan âdeta iki kat geliyordu.

I

Elindeki değnekle, baston arasında bir şeye dayanıyor-
du. Zayıf, mecalsiz adımlarla

II

III

türbeye yaklaştı. Dişsiz ağız bir şeyler

IV

mırıldandı. İki eliyle parmaklığa asıldı.

V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. söz, dolaylı tümleçtir.
- B) II. sözcük, yüklemidir.
- C) III. söz, zarf tümlecidir.
- D) IV. söz, belirtisiz nesnedir.
- E) V. sözcük, dolaylı tümleçtir.

2. I. Karşılaştığımız ilk sorunda/ böyle/ pes etmemeliyiz.
II. Karşımızda dönüp duran akrep ve yelkovan/ adeta/ birbirlerini/ kovalıyordu.
III. Hayata olan bakış açımız,/ bizim bugünümüzü ve geleceğimizi/ şekillendirir.
IV. Hayatın insana kattığı güzellikler/ öyle saymakla bitmez.
V. Hayata farklı yaklaşan iyiler,/ her zaman/ güzelliklerin peşinden/ koşar.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde öğeleri ayırmada yanlışlık yapılmıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

3. (I) Saatçioglularının ipek fabrikası bu rüzgâr sızdı, güneşi altında ağırlaşan havayı, uzaklarda duşur uskur uğultusuyla sarsıyordu. (II) Mini mini çocuklar ateşler içinde yanan yoksul mahallenin bu nöbet nabzını dinleyerek tahta beşiklerinde uyukluyordu. (III) Aşağıda, Bursa'da, müezzinler ezanlarını okumuşlar. (IV) Bu yönde fabrikalar kalın düdükleriyle öğle dinletmesinin bittiğini haber vermişlerdi. (V) Artık tâ akşam kadar, işleyen çarklardan başka bir ses duyulmayacaktı.

Bu parçadaki altı çizili sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, belirtili nesnedir.
- B) II. cümlede, dolaylı tümleçtir.
- C) III. cümlede, öznedir.
- D) IV. cümlede, yüklemidir.
- E) V. cümlede, belirtisiz nesnedir.

4. İhtiyar ninesi, avucunda tuttuğu elin soğuduğunu hissedince hastanın suya gömülü yuvarlak vapur camları gibi kirli bir saydamlıkla dumanlanan gözlerinin dikilip kaldığını gördü.

Bu cümlelerin öge dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne – zarf tümleci – belirtili nesne – yüklem
- B) Özne – dolaylı tümleç – belirtisiz nesne – yüklem
- C) Özne – yüklem
- D) Özne – zarf tümleci – yüklem
- E) Özne – belirtisiz nesne – zarf tümleci – yüklem

"Bizim" balıçesine açılan kapısından gözüktüğü ve beni yağdırdığı zaman, onu ilk defa görmekten doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim.

Bu cümlemin yüklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) devam ettim
- B) belli etmeden devam ettim
- C) hiç belli etmeden devam ettim
- D) doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim
- E) ilk defa görmekten doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim.

8. Birbiri arkasına dizili tahta sıralarda oturmayıp yarım lira eksigine en arkada yere çömelene ve kamyonun şiddetle sarsılan bu kısmında, başlamak üzere olan uykularından fırlatılan köylüler, boş gözlerle ikide birde bakıyorlardı.

Bu cümledeki altı çizili öge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belirtili nesne
- B) Belirtisiz nesne
- C) Zarf tümleci
- D) Özne
- E) Dolaylı tümleç

9. (I) Bu adam kamyonun sahibi idi. (II) Şoför yüzünü buruşturarak indi. (III) Delikanlıdan yarım lira peşin aldı. (IV) Sonra, arabanın arka kapağını gevşeterek eğri bir şekilde koyan ve üzerine çullarını seren öteki köylüleri sıkıştırıp yeni gelene bir yer açtı. (V) Dizleri üzerine çömelerek ancak sığılabilen yolcular "Olmaz, buraya nasıl sığar!" diye söylendiler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisi özne - yüklemden oluşmaktadır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

10. Mavi kamyon, Zincirli Han'ın dar ve basık kapısından yan duvarlara sürtünüp sıvaları dökerek ve üzerindeki bağlanmış sepetlerle çuvaları dört tarafa fırlatarak...

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Yüklemi, birleşik fiildir.
- B) Öznesi, sözde öznedir.
- C) Yüklemi, isim tamlamasıdır.
- D) Özne ve yüklemden oluşmuştur.
- E) Öznesi sıfat tamlamasıdır.

11. (I) Kendisiyle beraber eşyaları taşıyan küçük adam on-on bir yaşlarında bir erkek çocuğu, şimdi odanın ortasında durmuş dikkatli dikkatli bana bakıyor. (II) Mehmet Ali, bavullarımı sıra sıra duvarın dibine koydu. (III) Sonra dışarıya çıktı. (IV) Çocuk, aynı noktadan gene bana bakıyor. (V) Bu, çocuktan ziyade bir cüceye benziyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) I. cümlemin yüklemi, söz öbeğidir.
- B) II. cümle, özne - yüklemden oluşmuştur.
- C) III. cümlemin öznesi, sözde öznedir.
- D) IV. cümlemin yüklemi, birleşik fiildir.
- E) V. cümlemin öznesi, işaret zamiridir.

"Bizim" balıçesine açılan kapısından gözüktüğü ve beni yağdırdığı zaman, onu ilk defa görmekten doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim.

Bu cümlemin yüklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) devam ettim
- B) belli etmeden devam ettim
- C) hiç belli etmeden devam ettim
- D) doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim
- E) ilk defa görmekten doğan hayretimi hiç belli etmeden devam ettim.

8. Birbiri arkasına dizili tahta sıralarda oturmayıp yarım lira eksigine en arkada yere çömelen ve kamyonun şiddetle sarsılan bu kısmında, başlamak üzere olan uykularından fırlatılan köylüler, boş gözlerle ikide birde bakıyorlardı.

Bu cümledeki altı çizili öge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belirtili nesne
- B) Belirtisiz nesne
- C) Zarf tümleci
- D) Özne
- E) Dolaylı tümleç

9. (I) Bu adam kamyonun sahibi idi. (II) Şoför yüzünü buruşturarak indi. (III) Delikanlıdan yarım lira peşin aldı. (IV) Sonra, arabanın arka kapağını gevşeterek eğri bir şekle koyan ve üzerine çullarını seren öteki köylüleri sıkıştırıp yeni gelene bir yer açtı. (V) Dizleri üzerine çömelerek ancak sığılabilen yolcular "Olmaz, buraya nasıl sığar!" diye söylendiler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisi özne - yüklemden oluşmaktadır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

10. Mavi kamyon, Zincirli Han'ın dar ve basık kapısından yan duvarlara sürtünüp sıvaları dökerek ve üzerindeki bağlanmış sepetlerle çuvaları dört tarafa fırlatarak...

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Yüklemi, birleşik fiildir.
- B) Öznesi, sözde öznedir.
- C) Yüklemi, isim tamlamasıdır.
- D) Özne ve yüklemden oluşmuştur.
- E) Öznesi sıfat tamlamasıdır.

11. (I) Kendisiyle beraber eşyaları taşıyan küçük adam on-on bir yaşlarında bir erkek çocuğu, şimdi odanın ortasında durmuş dikkatli dikkatli bana bakıyor. (II) Mehmet Ali, bavullarımı sıra sıra duvarın dibine koydu. (III) Sonra dışarıya çıktı. (IV) Çocuk, aynı noktadan gene bana bakıyor. (V) Bu, çocuktan ziyade bir cüceye benziyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) I. cümlemin yüklemi, söz öbeğidir.
- B) II. cümle, özne - yüklemden oluşmuştur.
- C) III. cümlemin öznesi, sözde öznedir.
- D) IV. cümlemin yüklemi, birleşik fiildir.
- E) V. cümlemin öznesi, işaret zamiridir.

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

YARDIMCI ÖGELER

1. Nesne: Öznenin yaptığı işten etkilenen ögedir. Yükleme sorulan "neyi, kimi, ne" sorularının cevabıdır.

- **Belirtili Nesne:** Yükleme sorulan "neyi" ve "kimi" sorusunun cevabıdır. Belirtili nesne "-ı, -i, -u, -ü" eklerinden birini alır.
- **Belirtisiz Nesne:** Yükleme sorulan "ne" sorusunun cevabıdır.

2. Dolaylı Tümleç (Yer Tamlayıcısı): Yükleme yönelme, bulunma, çıkma yönünden tamamlayan ögedir. "Kime, kimde, kimden; neye, neyde, neyden; nereye, nereden, hangisine, hangisinde, hangisinden" sorularının cevabı olan ögedir.

3. Zarf Tümleci: Yükleme zaman, durum, miktar, yer-yön, sebep gibi yönlerden tamamlar. Yükleme sorulan "nasıl, ne kadar, ne zaman, nere, neden-niçin-niye" gibi soruların cevabıdır.

- İleri-geri-içeri-dışarı-öte-beri-yukarı- aşağı sözleri ek almazsa zarf tümleci olur.
- İleri - geri - içeri - dışarı - öte - beri - yukarı - aşağı ek almadıklarında yer - yön bildirir, "nere" sorusuna cevap verir ve yer - yön zarfı olur. Aksi takdirde ek aldıklarında örneğin "aşağıya, yukarıya"da olduğu gibi yönelme ekinin alması yönelme bildirir ve dolaylı tümleç olur.

4. Edat Tümleci: "ile, için" edatlarıyla kurulur. "neyle, kimle, ne için, kim için" sorularının cevabıdır.

- Edat tümleçleri cümlede zarf tümleci olarak alınır.

Vurgu

- Cümlenin en önemli ögesidir.
- Yüklemin önündeki ögedir.
- Sabahtan beri onu arıyorum.
Vurgu – Belirtili Nesne

Ara Söz – Ara Cümle

- Cümlede ",," veya "- -" ile gösterilir.
- Herhangi bir ögenin açıklayıcısı olabilir veya hiçbir ögenin açıklaması olmayabilir.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlede ara söz, hangi ögenin açıklayıcısı durumundadır?

Çok sevdiği arkadaşını, dostunu, hiç anmaz oldu.

CEVAP: Ara söz, belirtili nesnenin açıklayıcısı durumundadır.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerdeki sorular, hangi ögeleri buldurmaya yöneliktir?

1. Bu saatte kapıya gelen kim? (.....)
2. O güzel günler nerede kaldı şimdi? (.....)
3. Seni bu kadar kim üzdü? (.....)
4. Bu işin sonunu o mu tahmin etti? (.....)
5. Herkesi bu kadar üzen neydi? (.....)
6. Binnaz mı Sevilay mı daha çalışkan? (.....)
7. Melike'nin notlarını mı soruyorlar? (.....)

CEVAPLAR: 1. Yükleme 2. Dolaylı tümleç 3. Özne 4. Özne
5. Yükleme 6. Özne 7. Belirtili nesne

ÖRNEK

Aşağıdaki dizeleri ögelerine ayırınız.

1. Affan dedeye para saydım. (.....)
2. Sattı bana çocukluğumu. (.....)
3. Artık ne yaşım var ne de adım. (.....)
4. Bilmiyorum kim olduğumu. (.....)
5. Hiçbir şey sorulmasın benden. (.....)
6. Haberim yok olan bitenden. (.....)

CEVAPLAR: 1. Dolaylı tümleç – belirtisiz nesne – yükleme
2. Yükleme – dolaylı tümleç – belirtili nesne
3. Zarf tümleci – özne – yükleme – özne
4. Yükleme – belirtili nesne
5. Özne – yükleme – dolaylı tümleç
6. Özne – yükleme – dolaylı tümleç

1. Yolun ucundan âdeta iki kat geliyordu.

I

Elindeki değnekle, baston arasında bir şeye dayanıyor-
du. Zayıf, mecalsiz adımlarla

II

III

türbeye yaklaştı. Dişsiz ağız bir şeyler

IV

mırıldandı. İki eliyle parmaklığa asıldı.

V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. söz, dolaylı tümleçtir.
B) II. sözcük, yüklemdir.
C) III. söz, zarf tümlecidir.
D) IV. söz, belirtisiz nesnedir.
E) V. sözcük, dolaylı tümleçtir.

2. I. Karşılaştığımız ilk sorunda/ böyle/ pes etmemeliyiz.
II. Karşımızda dönüp duran akrep ve yelkovan/ adeta/ birbirlerini/ kovalıyordu.
III. Hayata olan bakış açımız,/ bizim bugünümüzü ve geleceğimizi/ şekillendirir.
IV. Hayatın insana kattığı güzellikler/ öyle saymakla bitmez.
V. Hayata farklı yaklaşan iyiler,/ her zaman/ güzelliklerin peşinden/ koşar.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde ögeleri ayırmada yanlışlık yapılmıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

3. (I) Saatçioglularının ipek fabrikası bu rüzgâr sızdı, güneşi altında ağırlaşan havayı, uzaklarda duşur, uskur uğultusuyla sarsıyordu. (II) Mini mini çocuklar ateşler içinde yanan yoksul mahallenin bu nabzını dinleyerek tahta beşiklerinde uyukluyordu. (III) Aşağıda, Bursa'da, müezzinler ezanlarını okumuşlar. (IV) Bu yönde fabrikalar kalın düdükleriyle öğle dinletti, mesinin bittiğini haber vermişlerdi. (V) Artık tâ akşam kadar, işleyen çarklardan başka bir ses duyulmayacaktı.

Bu parçadaki altı çizili sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, belirtili nesnedir.
B) II. cümlede, dolaylı tümleçtir.
C) III. cümlede, öznedir.
D) IV. cümlede, yüklemdir.
E) V. cümlede, belirtisiz nesnedir.

4. İhtiyar ninesi, avucunda tuttuğu elin soğuduğunu hissedince hastanın suya gömülü yuvarlak vapur camları gibi kirli bir saydamlıkla dumanlanan gözlerinin dikilip kaldığını gördü.

Bu cümlelerin öge dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne – zarf tümlecisi – belirtili nesne – yüklem
B) Özne – dolaylı tümleç – belirtisiz nesne – yüklem
C) Özne – yüklem
D) Özne – zarf tümlecisi – yüklem
E) Özne – belirtisiz nesne – zarf tümlecisi – yüklem

Her pazar gecesi, ceplerini dolduran İngiliz liralarnı Tarlabası'nın karanlık sokaklarıyla Tokatlıyan'ın buğulu camları arkasında dağıtırlar.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Zarf tımleci, söz öbeğinden oluşmuştur.
- B) Belirtili nesne içinde, belirtisiz isim tamlamasıdır.
- C) Dolaylı tımleç, vurgulanan ögedir.
- D) Öznesi, gizli öznedir.
- E) Yükleme, söz öbeğinden oluşur.

2. I. Şimdi / tiyatro / yeniden / açılmıştı.
II. Ücra dağlar başında / siyah kiremitli bir karanlık ağıl / görüyordu.
III. İçeride / ıslak, yorgun hasta koyunlar / başlarını / birbirinden çevirmişlerdi.
IV. Kenarda / kocaman bir ateş / yanıyordu.
V. Kötü giyimli birçok adam / yaygaralar koparak / türkü tutturuyordu.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde öğeleri ayırma bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

3. (I) Beynini yakan bir şimşekle karar verdi. (II) "Şimdi gelirim!" dedi. (III) Merdivenleri dörder dörder atladi. (IV) Kapıyı açıtırıp sokağı fırladi. (V) Kendisini öldüren haksız, alçak kuvvete, büyük bir korkuyla baktı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, öznesi, sıfat tamlamasıdır.
- B) II. cümlede, tırnak içindeki söz, belirtisiz nesnedir.
- C) III. cümlede, ikileme zarf tımleci durumdadır.
- D) IV. cümlede, vurgulanan öge dolaylı tımleçtir.
- E) V. cümlede, içinde dolaylı tımleç vardır.

4. Kaleme giderken iki ayda bir uğrayıp hatırlarını aldığı bu adamların ne ile yaşadıklarını hiç merak etmemişti.

Bu cümledeki öğelerin dizilişii aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne – zarf tımleci – yüklem
- B) Belirtili nesne – zarf tımleci – yüklem
- C) Belirtisiz nesne – dolaylı tımleç – yüklem
- D) Özne – dolaylı tımleç – yüklem
- E) Belirtili nesne – dolaylı tımleç – yüklem

5. İki iri dalı olan dökük, hasta yapraklı bir çınara birkaç eşek bağlanmıştı. Onlara yakın bir yerde dört kişi kahve
I II
içiyordu. Köşede bir ayak berberi çirkin bir herifin kafasını
III
tırış ediyordu. Beş altı köpek, kimi üstünde, kimi aşağıda
IV
kenardaki süprüntü arabasını eşeliyordu. Aralarında da
serçeler dolaşıyordu. V

Bu parçadaki altı çizili sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, öznedir.
- B) II. cümlede, dolaylı tımleçtir.
- C) III. cümlede, belirtili nesnedir.
- D) IV. cümlede, öznedir.
- E) V. cümlede, belirtisiz nesnedir.

6. Yeni hoca, lüzumundan fazla müşfik, zevklerinden başka programı ve metodu olmayan üstadın çok gevşettiği dizginleri biraz kıstı.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öznesi, sıfat tamlamasıdır.
- B) Vurgulanan öge, zarf tımlecidir.
- C) İçinde belirtili nesne vardır.
- D) Zarf tımleci, belirtili isim tamlamasıdır.
- E) Öge dizilişii "özne - belirtili nesne - zarf tımleci - yüklem" biçimindedir.

8. I. İzmit'ten bindikleri bir körfez vapuru / onları / parasız / Karamürsel'e/ bıraktı.
II. Lâcivert renkli funda ve kocayemiş örtülü dağlar arasında / kırmızı topraktan yollar / vardı.
III. Bu dolaşık ve kumsal patikaları / kış selleri, kar suları, fırtınalar / açmıştı.
IV. Sonbahar sabahları / yamaçları / sise / boğuyordu.
V. Tarlalar yeşillenmek için / bir yağmur / daha / bekliyordu.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde öğeleri ayırmada bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Bugünlerde çok fazla tartışılan konu şu: Edebiyatın esas konusu ne? (II) Eleştirmenler de bu soruya canhıraş cevap vermeye çalışıyor. (III) Onların cevap bulma çabası yine boş çıkacak. (IV) Peki, bu sorunun cevabını kim verecek? (V) Ben, eleştirmenlerden başka bu soruya kimsenin cevap aramadığını düşünüyorum.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede soru, yüklemi buldurmaya yöneliktir.
B) II. cümlenin içinde dolaylı tümleş vardır.
C) III. cümlenin öznesi, söz öbeğidir.
D) IV. cümlede soru, özneyi buldurmaya yöneliktir.
E) V. cümlede vurgulanan öge, belirtisiz nesnedir.

9. İlkel gezegen oluşum disklerinde meydana gelen kimyasal devinim, Güneş Sistemi cisimlerinin organik envanterine katkı sağlayacak bir nitelik taşımaktadır.

Bu cümlede vurgulanan öge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne
B) Belirtili nesne
C) Belirtisiz nesne
D) Dolaylı tümleş
E) Zarf tümleci

10. Fırçanın kemik sapı sert bir ses çıkardı. Sonra büsbütün
I II
çökmüş, koyulaşmış olan karanlığın içinde yan yana iki
göz nokta parladı. Feridun bunlara, bu maviye yakın bir
renkle ışıldıyan şeylere uzaktan bir süre şaşarak baktı.

III

Sonra birden yüreğini akıl almaz bir ümidin kapan gibi

IV

sıktığını duydu. Merdivenleri dörder dörder atlayarak aşağı koştu.

V

Bu parçadaki altı çizili sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, öznedir.
B) II. cümlede, dolaylı tümleşçidir.
C) III. cümlede, zarf tümlecidir.
D) IV. cümlede, belirtili nesnedir.
E) V. cümlede, dolaylı tümleşçidir.